

III.

Caesar overtakes a part of the Helvetii and defeats them (Caes., Bell. Gall., I., 12).

Flumen est Arar,¹ quod per fines Aeduorum et Sequānorum in Rhodānum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis, in utram partem² fluat, iudicari non possit. Id Helvetii ratibus ac lintribus iunctis transibant. Ubi per exploratores Caesar certior factus est, tres iam copiarum partes Helvetios id flumen transduxisse, quartam vero partem citra flumen Ararim reliquam esse, de³ tertia vigilia cum legionibus tribus e castris profectus ad eam partem pervenit, quae nondum flumen transierat. Eos impeditos et inopinantes⁴ aggressus magnam eorum partem concidit⁵; reliqui fugae sese mandavērunt atque in proximas silvas abdidērunt.

¹the Saône. ²direction. ³in the course of. ⁴off their guard. ⁵cut to pieces.

IV.

Caesar meets a reverse and follows the Helvetii cautiously (Caes., Bell. Gall., I., 15).

Postero die castra ex eo loco movent. Idem facit Caesar equitatumque omnem ad numerum quatuor millium, quem ex omni Provincia et Aeduis atque eorum sociis coactum¹ habebat, praemittit, qui videant, quas in partes hostes iter faciant. Qui cupidius² novissimum agmen³ insecuti alieno⁴ loco cum equitatu Helvetiorum proelium committunt; et pauci de nostris cadunt. Quo proelio sublati⁵ Helvetii, quod quingentis equitibus tantam multitudinem equitum propulerant, audacius subsistere (*stand*) nonnumquam et novissimo agmine nostros lacessere coeperunt. Caesar suos a proelio continebat, ac satis habebat in praesentia hostem rapinis, pabulationibus populationibusque prohibere. Ita dies circiter quindecim iter fecerunt, ūti⁶ inter novissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius quinque aut sex millibus passuum interesset.

¹collected. ²too eagerly. ³the rear. ⁴unfavorable. ⁵elated: perf. part. pass. of tollo. ⁶uti=ut.

V.

Caesar advances against the enemy (Caes., Bell. Gall., I., 21).

Eodem die ab exploratoribus certior factus hostes sub monte consedissee millia passuum ab ipsius castris octo, qualis esset natura